

Pilar Pàmpols Poquet, aquella dona que em va donar la vida.

Eusebi Aisa, Pilar Pàmpols, Araceli Giménez i Fernando Aisa , en el Bar Aurora,

Com una reina la Mare va néixer el 1926, mesos després que Marilyn Monroe, i la reina Isabel d'Anglaterra totes elles eren del 26, i la sort ha estat molt dispar, tot i que guapa era un montón, per fora i per dins, com tots els de la foto.

De vegades un s'adona que, el futur té molt poc interès, ja que , perquè al futur, ja sabem el que ens espera, i no és gaire engrescador, buscar impacient el que ens espera, Agustín García Calvo ens recordava quin era el nostre futur, amb certa freqüència.

El curiós i interessant potser el futur que una arriba a generar, entre cometes, en un altre, però això és en el o col·lectiu, en l'individual difícilment trobarem sortida.

El que al final compta, si és que compta alguna cosa, és o són els records, d'aquelles persones que per un moment, estigueren a prop d'un mateix, i que millor de recordar ara i avui a la mare, aquella persona que estava sempre atenta i pendent dels entrebancs i les sopegades que un pogués trobar durant tota la vida, el pal de paller, durant molts anys, la persona que tenia, l'última reflexió, l'última mirada, i aquella que encertava, que esperaves impacient el seu raonament, l'última paraula, esperant allò que potser podíem arribar a ser, i guanyar en tranquil·litat.

Ella va néixer al Clot, al carrer Indústria 479 , 6° planta, el tretze de setembre de 1926, l'àvia havia nascut a Almacelles, el 1903, i l'any 1914 va venir a Barcelona amb els seus dos germans petits sembla que havien perdut els pares, i pel que al llarg de les poques notes que tinc de la seva vida va haver de fer-se càrrec amb onze anys, sí, fer-se càrrec dels seus dos germans encara més petits que ella, a una ciutat com Barcelona.

Bé del Clot, del carrer indústria 479 ja no queda res, sembla que extracta de l'Institut Joan Fuster, més o menys per allí, un Institut a on passaren fets estranys com el tret la de Ballesta, a on va morir un "profe", històries soterrades, que també passen entre nosaltres.

De l'àvia tinc pocs records, per això no parlaré gaire. Però de la mare, podria escriure i no parar d'escriure, jo la recordo seguda al carrer Cadena al balcó en una cadira d'espart, i cossin, vinga cosir, i "dale que te pego", de vegades fins a les tantes de la nit, sempre preparant un vestit o altres, per les dones, de bona mirada del carrer Cadena, o de les gitanes del Carrer Aurora i també les del carrer la Cera, aquelles, que veient totes de cop, quan hi havia una boda gitana al barri, els agradaven les "lentejuelas", "La santa" la dona d'en Peret la més alta de totes, i filles, i amigues i més amigues, totes passaven per un quart pis del carrer Cadena, l'esforç de pujar les escales segurament valia la pena per les seves butxaques.

Eren temps d'escoltar l'Helena Francis, o a "Matilde, perico i periquín" , i tots aquells programes de ràdio, mentre a casa a les tardes tothom cosia, de vegades venia la Candela i altres dones i noies, i totes vengué cosí, sobretot quan hi havia una boda gitana del carrer la Cera totes venien a casa a fer-se el vestit, la Santa la dona

d'en Peret la primera, ja que volien ser les més elegants de la festa. I a mi em tocava "Treure fils" , desembasta.

Encara que el seu món era molt més ampli, et podia explicar les pel·lis "fil per randa", de fet comentava que de jove amb les seves amigues, li pagaven l'entrada al cinema entre totes i després ella l'explicava, i ho feia tan bé, que sembla que les amigues preferien escoltar-la a ella que no pas entrar al cinema. Era doncs una cinèfila. Entre setmana, la carmanyola i capa el Cine, bé a l'Argentina, el Cèntric, el Diana, o el Padró, encara que aquest últim era terreny més adobat d'anar-hi amb la iaia Pilar Cuenca, la mare de mon pare.

També en els seus silencis quasi podríem escoltar, les lectures de "Quanta, quanta Guerra", de Merçe Rodoreda o potser endur-se-hi els seus records a la cantonada, els sentiments a penes florien tot era silenci, tot pertanyia a una generació que no va tenir temps de créixer durant la guerra, però si va patir la repressió sistemàtica d'un règim que s'acarnissa sobre aquella gent que els seus pares havien estat derrotats, i doblement derrotada, la gent del Chino Districte V, que a penes tenien opcions de sortir del barri, màxim arriba fins a la fira del Paral·lel. "Els caballitos" , L'Apolo" i l'esdeveniment del cinema nou amb panavisió, el no dona més de modern. Era un món solidari, però estigmatitzat.

Gent normal, persones que estimaven la vida, havien perdut la guerra, sí, i què, la dignitat, estava ben alta, i ara, després de tanta fatiga tocava treballar per unes cotxines pessetes, abaixar el cap, fer-se el sord i engegar la ràdio a tot volum, agafar-se les coses amb molta tranquil·litat, la filosofia de vida era "Solidària" posar a la boca un gest de gratitud. Mentre que pel celobert de l'escala les veïnes, cantaven i cantaven acompanyant la ràdio amb "El emigrante" , "la niña del patio" o alguna cançó de Machin , o "la puerta verde" o Nat King Cole i tota aquella gent de l'època i temps després "La Juanita Banana " de Lluís Aguilé.

Si la mare aquella noia del Chino, filla d'una llibertària com fou l'àvia Marcel·lina Poquet, que deixaren la casa del Clot, per venir a viure a un carrer fosc a on durant la república, es feia nomena , carrer Salvador Seguí, perquè allí molt a prop del nostre "cau", petit món havia deixat l'últim alè, el colós de l'anarquisme com recordava el 37

en Garcia Oliver davant la tomba de Durruti Ferrer i Guàrdia i Francisco Ascaso, de fet, al final quan vàrem tancar definitivament l'habitatge del carrer Cadena, quan la porta va fer per última vegada "Plom" i poc després uns paletes omplien la porta de maons l'un sobre l'altre, en acabat d'una vendetta d'una empresa com PROCIVESA, la qual podem dir que ens fa fotre al carrer literalment. (els maleïts socialistes, sempre estan pel mig), a nosaltres i a tanta gent nascuda al barri que de cop i volta no tenia dret a ni tan sols un sospir, això era aquella Barcelona, que ens ha portat aquesta merda de futur d'aparador, que no és res més que mort, dels barcelonins i ens van robar els nostres somnis.

La mare aquella nena que de petita va poder estudiar durant la revolució al CENU, al carrer de sant Pau a on hi havia el cinema Diana, allí per primer cop una nena del Chino tenia classes de piano, que de fet no va oblidar mai, fins a l'últim moment de la seva vida, va conservar les partitures d'allò que havia estudiat seguda davant d'un piano en la seva etapa com a alumna del CENU, i ella guardava aquell moment com una de les seves fites, com un moment d'esplendor de la seva vida. Segurament, fou un dels moments màgics de la seva vida.

Després les pors i les tristors de la derrota, poc més o menys amb les humilitats que pertoca, heretades de l'Àvia Marcel·lina Poquet, aquella iaia que tant ens podia arribar a explicar, però que ens va deixar massa aviat.

Érem una família del Chino, i amb el meu pare Eusebi, i al costat dels tiets Araceli i Fernando , van portar primer el Bar Joaquim, al carrer Cadena a on el clan familiar va propiciar que la família augmentés considerablement , érem com una tribu, el sentit de comuna, saltant les distàncies d'alguna manera arrelava en el sentiment de les gents que buscaven l'afecte de retrobar-se, en el sentit de què totes les persones que entraven al bar i que formaven part del veïnat es convertien en persones molt grates, ningú era foraster, i tothom tenia una rialles, un cafè amb llet, i potser si hi havia sort inclús alguna "pasteta" de la pastisseria Queralt.

La vida no era faci'l, com ja he dit abans, eren gent que havien perdut la guerra per part doble, , però els uns als altres dignificaven les seves vides, i es cuidaven i el suport mutu , estava molt present encara que ningú parles

amb discursos d'alta volada, tot al contrari, tot era molt discret, senzill, i inclús les dones que es buscaven la vida i rondaven el carrer de la Cadena, formaven part de la família, d'aquella tribu que tant varem arribar a estimar, sempre hi havia un plat a taula per tothom i els veïns que baixaven a jugar a les cartes, o al dòmino, i els joves la majoria sense pare, que havien format el club de Futbol Núria gràcies a les iniciatives de mon pare, Eusebi Aisa, que aglutinava els joves d'aquells carrers. I la tieta Araceli i la mare que feien de madrines de tots aquells joves del carrer de la Cadena i volta'ns.

Després arriba el bar Aurora, eren ja a mitjans dels seixanta i es prolonga fins a finals dels setanta, a on la família cada vegada era més gran, s'havia creat un clima d'amistat que traspassava el temps i realment el futbol i els xavals del carrer continuaven aglutina'n aquella joventut, els fills i nets d'aquells que havien perdut la guerra, ara s'agermanaven amb la gent que venia de Galícia o Andalusia, a buscar-se la vida, eren tots molt vent, vinguts, les pensions del voltant aglutinaven els nou arribats recordo la "La Paloma" davant del Bar i una antiga fàbrica de sopes que de cop i volta va ser una nova pensió tots arraconats en espais molt petits i crec recordar que separats per un llençol.

Els amics del carrer Aurora, tot com a referència del Bar Aurora, La Perruqueria de la mare de l'Estebán, els germans Perolet, el meu cossi Fernando, els Funderos, el Lorita, Carlitos, en Pepe (Gitano), Paco Anglada i tant, i tants d'altres que gaudíem jugant al carrer fins que les mares cridaven i en el meu cas des d'el balcó "Manolu a sopar", i pujant les escales de tres en tres i a fosques i suat i ple de merda arribava a taula.

Bé aquest era al món que voltava el Bar Aurora, i la Mare, allí era, al costat segur que trobaríem a mon pare (Eusebi), la tieta (Araceli) i el tiet (Fernando), construint un món solidari entre els iguals com si es tractés, de la França de la revolució del 1796, amb un utòpic per bandera com fou Babuef en plena revolució, sense esperar res a canvi, alguna cosa apresada de ben petit portaven dintre Mare, Pare, Tiet i Tieta, segurament havia quedat en el seu subconscient, alguna cosa natural que els feia actuar d'aquella manera tan desinteressada, però la vida mai va deixar de ser dura.

Després, el temps omple etapes i marca arrugues, però cal continuar cremant etapes, un bon dia, concretament un 11 de setembre de 1986 el pare ens deixava, i les coses començaren a canviar, ja res seria igual, però encara conservàvem un referent i aquestaera la mare Pilar Pàmpols, no era poca cosa; això no obstant, naturalment s'obrien altres etapes, ja els bars i els clubs de futbol havien deixat passa a històries culturals, el somni de recuperar la gent d'un Ateneu, i la mare sovint ens acompanyava a un grapat d'esdeveniments sobretot quan contractaven un o dos autocars i amb tota la gent del barri, anàvem cap a Cotlliure a trobar-nos amb Antonio Machado, madame Quitana, o al que fou president de la Fundación Antonio Machado Miquel Martínez López, i el poeta Antonio Valiente que durant molts de temps ens esperava sovint aquells finals de mes de febrer per recordar la història de Machado i el seu "Camí de soledats", al costat de l'entranyable amic de l'Ateneu Guillem Pizarro, l'Antonina Rodrigo i un grapat de gent i autoritats de la Catalunya del Nord.

La Mare amb la intenció es preocupava dels nens que ens acompanyaven , els nebots i la filla, i tots gaudien del dia independentment del temps que fes aquell poble mariner del sud de França que ja, teníem com tradició apropar-nos per recordar Antonio Machado , era el febrer i sovint ens envoltàvem de vells anarquistes exiliats que des de diferents indrets de la França s'apropaven per compartir dia i fraternitat. Mentre les autoritats de Cotlliure esperaven a les places els dos autocars nostres i feien els honors de gratitud a la nostra presència, era una arribada, d'amants de la poesia, arribats des de la Catalunya sud.

Després un altre temps, una altra etapa, les platges, Castelldefels, el Poal, els fills, l'àvia, gaudir dels uns i els altres, el Mediterrani ens espera, l'esforç és gran per una gent del Chino , que tot és a través de l'esforç, mai ningú va regalar res, ni tan sols una glopada d'aire fres, tot guanyat amb les mans, pintant parets com aquells que havien guardat fusta al molt o millor havien guardat carbó, i tenien per dinar un cafè amb llet, amb la qual cosa, ja tenien la pell de color de cafè amb llet. Solament el pas del temps dona algun premi, a la vora dels nets i un somriure mentre, àvia i neta mengen un gelat en tornar de la platja, un reix de xocolata sobresurt dels llavis, potser arribarà a fer una taca a la brusa, poc importa, sabem com rentar aquestes improvisades taques.

Així la mare, va veure créixer els seus nets, i xalava

d'elles, fins que un dia tal com havia anunciat ja feia set anys, va decidir que ens deixava, i va morir d'un càncer al cervell que la va paraitzar en moltes de les seves, iniciatives, i a poc a poc sense fer soroll un dia va marxar.

Però, abans, pocs dies abans d'aquell onze de juliol de 1993 , em va explicar un dels episodis de la guerra civil que s'havien viscut al carrer Cadena ,6 bis 4° 2a. allí a on vivia ella de petita amb la seva mare Marcel·lina Poquet, i a on tenia rellogades totes les habitacions, set en total, era un pis que feia cantonada i almenys tenia 100 i picó de metres quadrats, bé aquell dia que els moros de Franco arriben al carrer cadena i en el pis de 6 Bis 4° 2ª , se'n van trobar tot de dones, allí aprofitaren el botí de guerra, i més d'una d'aquelles noies que vivia a la casa va ser violada.

Després un altre temps, una altra etapa, les platges, Castelldefels, el Poal, els fills, l'àvia, gaudir dels uns i els altres, el Mediterrani ens espera, l'esforç és gran per una gent del Chino , que tot és a través de l'esforç, mai ningú va regalar res, ni tan sols una glopada d'aire fres, tot guanyat amb les mans, pintant parets com aquells que havien guardat fusta al molt o millor havien guardat carbó, i tenien per dinar un cafè amb llet, amb la qual cosa, ja tenien la pell de color de cafè amb llet. Solament el pas del temps dona algun premi, a la vora dels nets i un somriure mentre, àvia i neta mengen un gelat en tornar de la platja, un reix de xocolate sobresurt dels llavis, potser arribarà a fer una taca a la brusa, poc importa, sabem com rentar aquestes improvisades taques.

Així la mare, va veure créixer els seus nets, i xalava d'elles, fins que un dia tal com havia anunciat ja feia set anys, va decidir que ens deixava, i va morir d'un càncer al cervell que la va paraitzar en moltes de les seves, iniciatives, i a poc a poc sense fer soroll un dia va marxar.

Però, abans, pocs dies abans d'aquell onze de juliol de 1993 , em va explicar un dels episodis de la guerra civil que s'havien viscut al carrer Cadena ,6 bis 4° 2a. allí a on vivia ella de petita amb la seva mare Marcel·lina Poquet, i a on tenia rellogades totes les habitacions, set en total, era un pis que feia cantonada i almenys tenia 100 i picó de metres quadrats, bé aquell dia que els moros de

Franco arriben al carrer cadena i en el pis de 6 Bis 4° 2ª
, se'n van trobar tot de dones, allí aprofitaren el botí de guerra, i més d'una d'aquelles noies que vivia a la casa va ser violada.

Per acabar aquesta Barcelona hi ha esborrat tot vestigi de la meua mare allí a on va néixer carrer Indústria, i on va viure carrer Cadena, com vols que jo estimi aquesta maleïda Barcelona, que trepitja a la seva gent.

Noves ales inspirant el sentiment de la manca de la mare, la Pilar, aquella dona que vinga cossi, filant el fil, va donar l'aliment que tant vàrem desitjar, ara quan en les nostres vides hi ha un canvi radical motivat, per l'aparició de la neta, l'Aitana que pren el relleu i recull els millors desitjos per continuar lluitant per un món millor, ara quan tot comença a envoltar amb molta nebulosa i distorsionada dels records que ens alimentem, arriba l'Aitana amb les seves noves energies i ens assenyala els 2 i 3 dits, mentre em recorda que és un nou temps, i corre per escapar de la guàrdia pretoriana del "Ioio".

Què diria la Pilar Pàmpols
Davant d'aquesta nova criatura,
que corre pels camins de Montjuïc
I no para d'anar amunt i avall,
Sempre esperant que amb la mirada.
que l'observes, potser per no perdre
el fil conductor
el lligam que ens uneix
com si les coses forment part del que és natural
mentre de vegades hi ha temps per parar,
i l'Aitana observa l'altre, com tractant d'interactuar
sens dubte tot és un procés,
quan està còmoda
la xerrameca ja la té
segur que algun dia explicarà les "pel·lis"
com feia la Pilar Pàmpols,
veritable mestre de la narrativa oral
detall per detall, a cada planó d'una gran "peli"
però deixem que el temps faci i que l'Aitana
recorri el seu camí, que segur en algun moment
connectarà amb les sensibilitats de la seva besàvia.

Gràcies, Pilar Pàmpols Poquet, Gràcies, Aitana Pàmies Aisa

Manel Aisa Pàmpols

Octubre 2024

